

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ

Koroška cesta 7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

MAJHNA POZORNOST ALI VELIKO DARILO?

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorice:

Nuša Berložnik, 8. razred

Eva Plešnik, 8. razred

Tara Povh Klemenčič, 8. razred

Mentorica:

Špela Sovič, mag. prof. kem. in mag. prof. bio.

Velenje, 2021

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

Mentorica: Špela Sovič, mag. prof. kem. in mag. prof. bio.

Datum predstavitve: april 2021

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- KG nakupovanje/splet/darila/denar/okraski
- AV BERLOŽNIK, Nuša/ PLEŠNIK, Eva/ POVH ZUPANČIČ, Tara
- SA SOVIČ, Špela
- KZ 3320 Velenje, SLO
- LI 2021
- ZA Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha
- IN **MAJHNA POZORNOST ALI VELIKO DARILO?**
- TD Raziskovalna naloga
- OP VII, 48 str., 18 graf., 11 tab., 12 slik., 1 pril., 17 vir.
- IJ SL
- JI sl/en

AI Veseli december je praznični mesec. Mesec, ko si ljudje poklanjajo darila, ko jih obiščejo dobri možje, ko krasijo hiše, ko skupaj preživijo več časa. Raziskovalna naloga je nastala z namenom predstaviti koliko denarja ljudje v veselem decembru porabijo za vse naštetu. S pomočjo anketnega vprašalnika so ugotovili, da se kar 85 % ljudi v veselem decembru obdaruje. Darila nakupujejo fizično v trgovinah, letos pa bodo zaradi covid situacije večkrat uporabili splet. Podarjajo si različne pozornosti, največkrat so to oblačila in igrače. Izmed dobrih mož ljudi največkrat obdari Božiček, sledi Miklavž in nato Dedek Mraz. Večina ljudi tudi okraši svoj dom, okraske pa uporabljajo več let. Novoletne praznike ljudje največkrat preživljajo doma, največ denarja v veselem decembru pa porabijo za darila. Tudi voščila za novo leto in božič v večini primerov pošiljajo preko telefonov, v primeru, da pošljejo voščilnico, jih jo več kot polovica izdelava sama. Ljudje v veselem decembru porabijo več denarja kot sicer za hrano, pijačo in darila. Mesec december je lahko zelo lep ne glede na porabljeno količino denarja. Tudi s preprostimi, doma izdelanimi darili, voščilnicami, okraski lahko marsikoga razveselimo.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

CX shopping / web / gifts / money / decorations

AU BERLOŽNIK, Nuša/ PLEŠNIK, Eva/ POVH ZUPANČIČ, Tara

AA SOVIČ, Špela

PP 3320 Velenje, SLO

PB Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

PY 2021

TI SMALL ATTENTION OR A LARGE GIFT

DT RESEARCH WORK

NO VII, 48 p., 18 graf., 11 tab., 12 fig., 1 ann., 17 ref.

LA SL

AL sl/en

AB December is a holiday month. A month when people give each other presents, when the Good men visit, when they decorate houses and the most important thing, people spend more time together. This research project was created to present how much money people spend in December for all that is listed. With the help of a survey questionnaire, we found out that as many as 85 % of people give presents in December. Gifts are physically bought in stores, but this year, due to the covid situation, the use of the internet will increase. They most often give each other clothes and toys. Among Good men, people are most often gifted by Santa Claus, followed by Nikolaus and then Grandpa Mraz. Most people also decorate their home and use the decorations from previous years. People usually spend the New Year holidays at home, and in December they spend the most money on gifts. Even New Year's and Christmas greeting cards are in most cases sent over text messages, in case a greeting card is sent, more than a half of asked people make it themselves. In happy December, people spend more money than usual on food, drinks and gifts. December can be a very beautiful month, regardless of the amount of money spent. Even with simple, home-made gifts, greeting cards, decorations, we can make many people happy.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	1
2. PREGLED OBJAV	3
2.1. Veseli december.....	3
2.1.1. Sveti Miklavž.....	3
2.1.2. Božiček	4
2.1.3. Dedek Mraz	4
2.2. Božič	5
2.2.1. Božično drevo.....	6
2.2.2. Jaslice	7
2.3. Silvestrovo	8
2.4. Praznične jedi.....	9
2.5. Decembrski nakupi	11
2.6. Letošnje razlike	12
3. METODE DE LA	13
3.1. Vzorec	13
3.2. Raziskovalni inštrument	13
3.3. Potek raziskave in obdelava podatkov	14
4. REZULTATI IN DISKUSIJA.....	15
4.1. Hiter pregled hipotez in ideje za prihranek.....	33
5. ZAKLJUČEK	36
6. POVZETEK	38
7. SUMMARY	39
8. ZAHVALA.....	40
9. VIRI.....	41

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Starost.....	15
Graf 2: Spol	16
Graf 3: Status	17
Graf 4: Obdarovanje	18
Graf 5: Poraba denarja.....	19
Graf 6: Poraba denarja na osebo.....	20
Graf 7: Mesto nakupovanja	21
Graf 8: Mesto nakupovanja letos.....	22
Graf 9: Uporaba spleta.....	23
Graf 10: Novoletno darilo.....	24
Graf 11: Dobri možje.....	25
Graf 12: Okraševanje.....	26
Graf 13: Uporaba okraskov	27
Graf 14: Preživljanje praznikov.....	28
Graf 15: Poraba denarja	29
Graf 16: Novoletna voščila.....	30
Graf 17: Voščilnice.....	31
Graf 18: Koliko zapravimo.....	32

KAZALO TABEL

Tabela 1: Starost	15
Tabela 2: Spol.....	16
Tabela 3: Status	17
Tabela 4: Obdarovanje.....	18
Tabela 5: Poraba denarja	19
Tabela 6: Količina zapravljenega denarja	20
Tabela 7: Mesto nakupovanja.....	21
Tabela 8: Letošnje nakupovanje	22
Tabela 9: Uporaba spleta	23
Tabela 10: Novoletno darilo	24
Tabela 11: Dobri možje	25
Tabela 12: Okraševanje	26
Tabela 13: Uporaba okraskov.....	26
Tabela 14: Preživljanje praznikov	28
Tabela 15: Poraba denarja	29
Tabela 16: Novoletna voščila	30
Tabela 17: Voščilnice	31
Tabela 18: Koliko zapravimo	32

KAZALO SLIK

Slika 1: Jaslice (Sovič, 2019)	5
Slika 2: Drevesce (Plešnik, 2020).....	6
Slika 3: Božično drevo (Sovič, 2020).....	6
Slika 4: Jaslice (Berložnik, 2020).....	8
Slika 5: Silvestrska večerja (Plešnik, 2020)	9
Slika 6: Pojedina (Plešnik, 2020)	9
Slika 7: Praznična pojedina (Plešnik, 2019).....	10
Slika 8: Božični piškoti (Povh Klemenčič, 2020)	11
Slika 9: Novoletna voščila (Sovič, 2016)	34
Slika 10: Novoletna torta, pečena doma (Sovič, 2020).....	34
Slika 11: Domači piškoti (Plešnik, 2020).....	35
Slika 12: Voščilnice, izdelane doma (Plešnik, 2020)	35

1. UVOD

Mmmm, spet diši po praznikih, dobrotah, darilih ... Se že sprašujem, kaj bomo letos kupili za darila? Kako bomo okrasili hišo? Še imamo lanske okraske? Bomo novo leto praznovali doma? Kaj vse bova z mamami spekli?

Prazniki so eden najlepših časov v letu. Takrat preživljamo čas z družino, prijatelji, se obdarujemo, okrašujemo in počnemo še mnogo lepih stvari. Veseli december pa je mesec, ki nas vsako leto poveže s prijatelji, družino, sorodniki, znanci, sošolci.

Ob tem času si vsak želi imeti najlepše okrašen dom, kupiti najboljša darila za družino, pripraviti le najbolj slastno hrano. Hmm.... kako pa je z denarjem? Si res lahko to privoščijo vsi? Verjamem, da najbrž vsi ne. A vsak se trudi po svojih močeh pričarati lepo decembrsko vzdušje. Nenazadnje je najpomembnejše, da smo zdravi, v krogu svojih najbližjih, v prijetnem toplem domu. Vse to je nekako še bolj izpostavljeno letos, ko nas na vseh možnih krajih in koncih preseneča in grozi COVID.

Letos bo najbrž vse malo drugače kot prejšnja leta. Občinske meje so zaprte. Nas bodo sorodniki lahko obiskali? Mnogi se sprašujejo, ali bodo trgovine sploh odprte. To bi bil kar velik problem, saj na tak način ljudje ne bi mogli dobiti določenih izdelkov, ki jih želijo v veselem decembru. Joj, ne Kaj pa Miklavž, Božiček, Dedek Mraz. Nas bodo lahko obiskali?

Vse to so vprašanja, ki nas letos pestijo. Ravno zaradi tega smo se odločile za to raziskovalno nalogo. Zanimalo nas je, koliko denarja ljudje porabijo za praznične nakupe v decembru. Bo letos kaj drugače? Kje praznujejo novo leto, božič? So večji spletnega nakupovanja? V naši raziskovalni nalogi bomo analizirale nakup daril, hrane ter okraskov v prazničnem času. Primerjale bomo mnenja ljudi, ki nam bodo povedali, kakšne so njihove nakupovalne navade. Si ljudje še pošiljajo božične voščilnice, ali je vse to prekosila sodobna tehnika pošiljanja sms sporočil in voščil. Navedle pa bomo tudi nekaj načinov, kako privarčevati pri nakupih.

HIPOTEZE

Za začetek smo si zastavile nekaj raziskovalnih predvidevanj/hipotez, na katera bomo tekom naloge poskušale poiskati odgovore.

- 1) Letos bodo anketirani večkrat za nakup daril uporabili spletne strani kot prejšnja leta.
- 2) Največ anketiranih ljudi obišče in obdari Sveti Miklavž.
- 3) Večina anketiranih preživlja decembrske praznike doma.
- 4) Večina anketiranih se za praznike obdaruje.
- 5) Anketirani voščilnice izdelajo doma.
- 6) Anketirani novoletna voščila večinoma pošiljajo po pošti.
- 7) Anketirani v veselem decembru porabijo več denarja kot sicer za hrano, pijačo in potovanja.

2. PREGLED OBJAV

2.1. Veseli december

December je najlepši in najbolj čaroben mesec v letu. Takrat sneg pobeli tla, pečemo piškote, okrasimo smrečico, namenimo čas prijateljem in družini, otroci pa nestrpno čakajo, da jih obiščejo dobri možje. V katere domove pridejo, je odvisno od navad družin. Poznamo pa Miklavža, Dedka Mraza ter Božička.

Decembra praznujemo kar nekaj praznikov. Med njim so:

- 24. 12. - božični večer,
- 25. 12. - božič,
- 26. 12. - dan samostojnosti in enotnosti, kot tudi Štefanovo,
- 31. 12. – silvestrovo (Wikipedija, 2021).

V veselem decembru ljudje veliko nakupujemo, kar ustvarja nakupovalno mrzlico. Kasser & Sheldon (2000) navajata, da ljudje nakupovanje štejemo kot pomemben del praznikov, da je pa seveda za ljudi nakupovanje tudi stresno in naporno (Kasser, Sheldon, 2000). V zadnjih letih se nakupovalna središča in trgovine že novembra odenejo v božično novoletne okraske. Izložbe so polne raznih izdelkov, ki jih lahko ljudje podarijo za darila. Petra Lagoja v svojem raziskovalnem delu iz leta 2010 navaja, da se ravno zaradi tega izgubi čar, ki bi naj ljudi napolnil z zadovoljstvom in srečo ob prihajajočih se praznikih (Lagoja, 2010).

2.1.1. Sveti Miklavž

Sveti Nikolaj ali Miklavž po domače je krščanski svetnik in eden od treh dobrih mož. Otroke razveseljuje že od 11. stoletja, osnova zanj pa so dobra dela škofa Nikolaja. Po legendi naj bi rešil revna dekleta pred sramoto, s tem, da jim je neko noč skozi okno potisnil kepo zlata za njihovo doto.

Miklavža spremljajo angeli in parkeljci. Vsako leto pridne otroke obdari 6. decembra s suhim sadjem, pomarančami, rožiči, oreščki ... No, vsaj tako je bilo včasih. Danes otroci dobivajo veliko dražja darila. Več različnih avtorjev meni, da se nekateri ljudje z velikim darilom

poskušajo odkupiti za čas, ki ga ne preživijo s svojimi najbližjimi. Včasih je bil smisel Miklavževega obdarovanja skromnost. Pridni otroci naj bi prejeli dobrote, poredni otroci pa šibe (Damijan, 2013).

2.1.2. Božiček

Božiček je eden od dobrih mož. Zanj je značilna njegova podoba (rdeče-bela oblačila, dolga brada ...), prispel bi naj na letočih saneh, katere vlečejo jeleni, v hiše prihaja skozi dimnik, pušča darila pod božičnim drevesom (Šega, 2018).

Šega (2018) pravi, da so v Ameriko Božička prinesli Danci v 17. stoletju. Leta 1931 ga je podjetje Coca-Cola uporabilo v svoji reklami in uporabilo njegovo značilno rdeče-belo obleko. To bi naj ustvaril risar Thomasu Nastu, ki bi ga naj upodobil sredi 19. stoletja.

Z reklamo je postal bolj priljubljen ter znan, prišel pa je tudi v Evropo. Zanj je bilo značilno, da je za razliko od Miklavža prinašal dražja darila kot so npr. knjige in igrače.

Pri nas se je začel bolj pojavljati v 80. letih 20. stoletja. Določene družine so ga sprejele kot del tradicije in se takrat obdarujejo, določeni pa ga sploh niso sprejeli (Šega, 2018).

2.1.3. Dedek Mraz

Je zadnji izmed treh dobrih mož. Otroke obdaruje 1. januarja. Zanj je značilno, da bi pri nas živel pod Triglavom, pripelje se s sanmi s konjsko vprego in obdari otroke.

Leta 1917 so po komunistični revoluciji prepovedali Božička ter praznovanje Jezusovega rojstva. Sovjetski diktator Stalin je uvedel Dedka Mraza - komunistično verzijo božiča. Prepovedal je, da prinaša darila za božič. Moral jih je prinašati le za novo leto. Ko je komunizem upadel, so v Nemčiji, na Češki, Poljski, na Madžarskem in Slovaškem ukinili Dedka Mraza. V državah kot je Slovenija, Ukrajini, Belorusiji ter JV Evropi pa se je ohranil. V naši dolini Dedek Mraz obiskuje otroke vsake leto v organizaciji Društva prijateljev mladine (Libnik, 2019).

2.2. Božič

Božič je eden najstarejših krščanskih praznikov. Praznuje se 25. decembra kot spomin na Kristusovo rojstvo. 24. decembra pa praznujemo sveti večer. V Svetem pismu je zapisano, da sta se visoko noseča Marija in Jožef odpravila v Betlehem. Ni jima uspelo najti prenočišča, zato sta se namestila kar v hlevu. Tam se jima je rodil Jezus, ki so ga nato položili v jasli.

Kristijani se začnejo pripravljati že na začetku decembra s štirimi adventnimi tedni. Vsako adventno nedeljo prižgejo eno svečo na adventnem venčku. To traja vse do božiča.

Slika 1: Jaslice (Sovič, 2019)

Na sveti večer (24. 12.) Jezusovo rojstvo počastijo z mašo - polnočnico. V zadnjih letih pa se je na slovenskem pojavila tudi druga oblika božiča, ki pa ni vezana na krščanstvo. Na božični večer ljudi obiskuje Božiček.

2.2.1. Božično drevo

Okraševanje božičnega drevesa je običaj, ki se je začel v Nemčiji v 17. stoletju. Drevesa ob meji med Nemčijo in Švico so okraševali z jabolki. Ta običaj se je razširil po celotni Nemčiji ter nato s priseljenci po celem svetu (Tomažič, 2017).

Prispeval je tudi Martin Luter. Legenda pravi, da je nekega zimskega večera hodil po gozdu. Prevzelo ga je svetlikanje snega na vejah dreves. Doma je postavil zimzeleno drevesce in ga okrasil s svečami, da bi to upodobil. Čudovito doživetje je lahko delil s svojimi otroki (Tomažič, 2017).

V oddaji Infodrom (2014) pravijo, da bi naj v Slovenijo običaj okraševanja božičnega drevesa prinesel nemški pivovarnar Peter Luelsdorf. V Ljubljani je imel pivovarno, kamor je leta 1845 postavil božično smrečico. Običaj se je širil med uradniki, trgovci, obrtniki ... Pri kmetih se je običaj pojavil šele po 1. svetovni vojni. Edward Johnson in Thomas Edison (Infodrom, 2014) sta drevesce leta 1882 prvič okrasila tudi z 80. električnimi lučkami. Drevesce je bilo osvetljeno z barvnimi krogli v velikosti orehov. Te so bile narejene iz različnih materialov.

Slika 2: Drevesce (Plešnik, 2020)

Slika 3: Božično drevo (Sovič, 2020)

2.2.2. Jaslice

Vsako leto krščanske družine postavijo kot okras tudi jaslice. To so kipci oziroma slike različnih velikosti ter materialov, ki ponazarjajo Jezusovo rojstvo (Hieng, 2009).

Hieng (2009) pravi, da so prve upodobitve živih jaslic znane v letu 1223 v Italiji, ko je sv. Frančišek Asiški praznoval božični večer v jami nad vasjo.

V Sloveniji so jaslice prvič postavili jezuiti leta 1644, v Cerkvi Sv. Jakoba v Ljubljani. Metrske skulpture so prikazovale božične skrivnosti. Bile so oblečene in "dva vatla visoke", to je približno 66 cm. V slovenske domove so jaslice prišle v 19. stoletju (Hieng, 2009).

Bile so lesene, glinene, najpogosteje pa papirnate. Postavljali so jih na desko v kotu. Hrib je bil visok, na vrhu je bilo mesto Betlehem, ob robu pa hlev. Mesto Betlehem in hlevček povezujejo poti iz peska, soli ali pepela. Ponekod so pesku ali moki dodali nekaj zdrobljenega stekla, da se je pri razsvetljavi lepo isknilo. Poleg cest je bilo v jaslicah kvečjemu še nekaj drevja - smrekova veja ali mlada smrečica, bršljan ali mlado žito. Ozadje so zastrli z modrim svilenim papirjem in nanj prilepili zvezde, ga zakrili s smrečjem ali pustili prazno. Pod jaslicami je bil na desko pritrjen lepo izvezen platnen, kasneje papirnat, prtiček. Ob sprednjem robu imajo leseno ograjico. Zanimiva posebnost prvotnih jaslic je bila, da so na vsako stran jaslic zataknilo kakšno božično pesem. Po stari šegi v jaslicah gori luč, po izročilu sta bili to sveti luči - oljenka in sveča. Danes ju je nadomestila elektrika, ki pa še zdaleč ne more prevzeti tudi njune obredne moči. Vsi drugi dodatki v jaslicah so pridobitve sodobnega časa. Postavljanje jaslic je bilo sprva vedno naloga gospodarja, kasneje so to z veseljem prevzeli otroci. Mnoge družine pa postavljanje jaslic še dandanes spremenijo v pravi družinski praznik. Stara navada je, da se priprave na božič začno že v adventu. Najugodnejši čas za nabiranje mahu je v drugi polovici oktobra (Krabat, 2017).

Slika 4: Jaslice (Berložnik, 2020)

2.3. Silvestrovo

Silvestrovo praznujemo 31.12., vsako leto. 1.1. pa je že prvi dan novega leta in je dela prosti dan. Do leta 2012 je bil tudi 2. januar še dela prost dan, zaradi varčevalnih ukrepov se je ukinil. Spet pa se je pojavil leta 2017 (Dormeo, 2020).

Praznik Silvestrovo se označuje kot god papeža Silvestra I. Obeležuje tudi začetek novega koledarskega leta.

- GREGORJANSKI KOLENDAR: praznuje se 1. januarja. V rimskih časih pa 3. marca.
- JULIJANSKI KOLENDAR: praznuje se 14. januarja (pravoslavci), 30. januarja (muslimani) in 22. septembra (judi).

Slika 5: Silvestrska večerja (Plešnik, 2020)

Slika 6: Pojedina (Plešnik, 2020)

2.4. Praznične jedi

Za praznike se miza bogato pogrne ter pripravi. Polna miza bi naj simbolizirala željo po dobrem prihajajočem letu (Božičko, 2018).

Včasih so bile mize za praznike manj polne kot dandanes. Še to je bilo odvisno od finančnega in družbenega položaja. Vseeno pa so za ta čas značilne mnoge jedi, ki so jih jedli včasih in jih še vedno postrežemo sedaj.

Zelo značilen je božični kruh (Debeljak in Kolar, 2019), ki ga imenujejo božičnik, poprtnjak, župnik, stolnik... Narejen je iz kvašenega testa, okrašen pa je z okraski iz testa. Speče se ajdov, ržen ali pa pšenični. Lahko se naredi en hlebec, ki se poje na svete tri kralje. Lahko pa so kar trije; enega pojedjo za božič, enega za novo leto in enega za svete tri kralje.

Seveda je zelo značilna tudi potica (Bogataj, 2013), ki se je navadno jedla po polnočnici. Je značilno slovensko pecivo, pripravljeno iz kvašenega testa in z različnimi nadevi. Nadev je lahko iz maka, rožičev, skute, kokosa, orehov, čokolade ... Speče se v posebnem pekaču, imenovanem potičnik. Prvič je potico omenil Primož Trubar leta 1575/77 v njegovem delu. Imenoval jo je »povitica«, ker je povite oblike. Prvi recept je zapisal Janez Vajkard Valvasor v Slavi Vojvodine Kranjske. Včasih so bili nadevi iz stvari, ki so jih meli doma - ocvirki, orehi, lešniki, rozine (Bogataj, 2013).

Slika 7: Praznična pojedina (Plešnik, 2019)

December je čas kolin, zato je zmeraj na mizi kakšno meso. Tudi to se je seveda spreminjalo skozi zgodovino, saj si včasih vsi niso mogli privoščiti mesa. Za božično pojedino so radi jedli krvavice, kranjske klobase, jetrne klobase ... Sedaj je priljubljen tudi biftek. Spečemo številne piškote kot so linške oči, breskvice, kokosovi poljubčki, rogljički ... Med najbolj znanimi pa so tudi medenjaki. Bogataj (2019) pravi, da jih je v Evropo prinesel armenski menih leta 992. V 13. stoletju je bilo znano, da naj bi nune na Švedskem uporabljale medenjake za lajšanje bolečin v trebuhu. V 16. stoletju pa so jih začeli prodajati kot slaščice. V Sloveniji imamo svoje medenjake imenovane lect. So v obliki srca in obliti z rdečo barvo ter so okrašeni (Bogataj, 2019).

Slika 8: Božični piškoti (Povh Klemenčič, 2020)

2.5. Decembrski nakupi

Vsako leto smo v velikem stresu, saj ne vemo, kaj bi kupili za obdarovanja in koliko bomo zapravili. Lagoja (2010) meni, da je dandanes tradicionalno obdarovanje mnogokrat prezrto. Darila z uporabno vrednostjo so velikokrat prezrta in ljudje nekaj podarijo samo zato, ker pač morajo. To lahko povzroči veliko nezadovoljstvo na strani obdarovanca (Lagoja, 2010). Nekateri podarjajo tudi denar. Vendar denar nima simbolne vrednosti, temveč ekonomsko (Cehnar, 2016).

Tisti, ki obdaruje s svojim darilom pokaže naklonjenost do obdarovanca (Komter, 2005). Pugelj (2017) v svojem magistrskem delu opiše dejavnike, ki so pomembni pri nakupovanju. To so: stroški, odnos med darovalcem in obdarovancem, motivi in priložnosti za obdarovanje. Prav tako navede, da je zelo pomemben medsebojni odnos. Bolj kot smo si z osebo blizu, več denarja bomo porabili za nakup darila. Tudi darila imajo različne vrednosti, in sicer: uporabno, ekonomsko, simbolno, družbeno in ekspresivno vrednost (Pugelj, 2017).

Mnogi menijo, da so trgovine najbolj polne na črni petek. To pa ni res. Raziskave so pokazale, da bi naj največ ljudi nakupovalo zadnjo soboto pred božičem. Če primerjamo Američane in

Evropejce, mi porabimo veliko manj za praznične nakupe. V Evropi največ zapravijo Britanci, nato Španci ter Italijani (Nared, 2015).

Nared (2015) v svojem članku za portal siol.net pravi, da bi naj Američan porabil okoli 850 evrov samo za darila. Kar 62 % njihovega prebivalstva pa je nezadovoljna s prejetim. Seveda je tukaj še hrana ter okraski, ki s tem prištejejo k znesku se kar dobrih 500 evrov. Za razliko pa bi naj Slovenci za vse skupaj zapravili le okoli 400 evrov.

To je seveda zelo velika finančna obremenitev. Mnogi se na koncu znajdejo v rdečih številkah.

2.6. Letošnje razlike

Viri kažejo ker nekaj razlik pri letošnjem prazničnem nakupovanju. To bo seveda drugačno zaradi covid virusa. Ljudje so začeli darila kupovati že na začetku jeseni. Večina jih je kupovala prek spleta, saj jim nudi varnostno razdaljo, premaga pa tudi dolge vrste čakanja v trgovinah, ki so odprte . Kupovanje preko spleta se je povečalo za kar 30 % (Thomas, 2020).

Za letošnje praznike jih bo veliko porabilo tudi finančno manj denarja. Razlog je v tem, da veliko družin ne bo skupaj za božič in si fizično ne bodo mogli izmenjati daril (Thomas, 2020).

3. METODE DELA

Podatke za izdelavo teoretičnega dela diplomske naloge smo pridobile s pregledom domače in tuje literature. Uporabile smo opisno metodo dela. Pri empiričnem delu smo uporabile kvantitativno metodo raziskovanja, anketiranje. Podatke smo zbirale s pomočjo vprašalnika. V nadaljevanju bomo predstavile vzorec, raziskovalni inštrument in obdelavo podatkov.

3.1. Vzorec

V naši raziskavi smo uporabile namenski vzorec. V raziskavo smo zajele različne populacije ljudi. Vprašalnike so sodelujoči izpolnili v spletni obliki. Anketo smo delile na različnih družabnih omrežjih in tako poskušale zajeti čim večjo populacijo ljudi. Vrnjenih smo dobile 220 vprašalnikov, pravilno izpolnjenih pa je bilo 205 anketnih vprašalnikov. Vzorec anketiranih (spol, starost in status) je predstavljen v rezultatih.

3.2. Raziskovalni inštrument

Uporabile smo metodo anketiranja. Anketa je vsebovala 18 vprašanj. Razdeljena je bila na dva dela. V prvem delu smo spraševale po osnovnih podatkih. V prvem vprašanju smo spraševale po starosti anketirancev. Drugo vprašanje se je nanašalo na starost. Tretje pa na status anketiranca. V drugem sklopu pa so se vprašanja navezovala na našo raziskavo. To so vprašanja od 4. naprej. Pri četrtem vprašanju smo spraševale po obdarovanju. Peto in šesto vprašanje sta spraševala po porabi denarja v decembru. Sedmo vprašanje se je nanašalo na to, kje ljudje nakupujejo. Osmo vprašanje je spraševalo po letošnjem nakupovanju, deveto pa po uporabi spleta. V desetem vprašanju nas je zanimalo, kaj ljudje največkrat podarijo kot novoletno darilo. Enajsto vprašanje pa je spraševalo po dobrih možeh: kateri od dobrih mož pri njih prinaša darila? Okraševanje doma ter večkratna uporaba okrasov sta bila tema dvanajstega in trinajstega vprašanja. Štirinajsto vprašanje je spraševalo po tem, kje anketiranci preživljajo praznike. Na vprašanje za kaj posamezniki porabijo največ denarja so anketiranci odgovorili v petnajstem vprašanju. Pri šestnajstem vprašanju nas je zanimalo, kako anketiranci pošiljajo novoletna voščila, pri sedemnajstem pa kje kupujejo voščilnice. Osemnajsto (zadnje) vprašanje pa je bilo

posvečeno temu, za kaj porabimo več denarja. S pomočjo teh vprašanj smo pridobile podatke za analizo.

3.3. Potek raziskave in obdelava podatkov

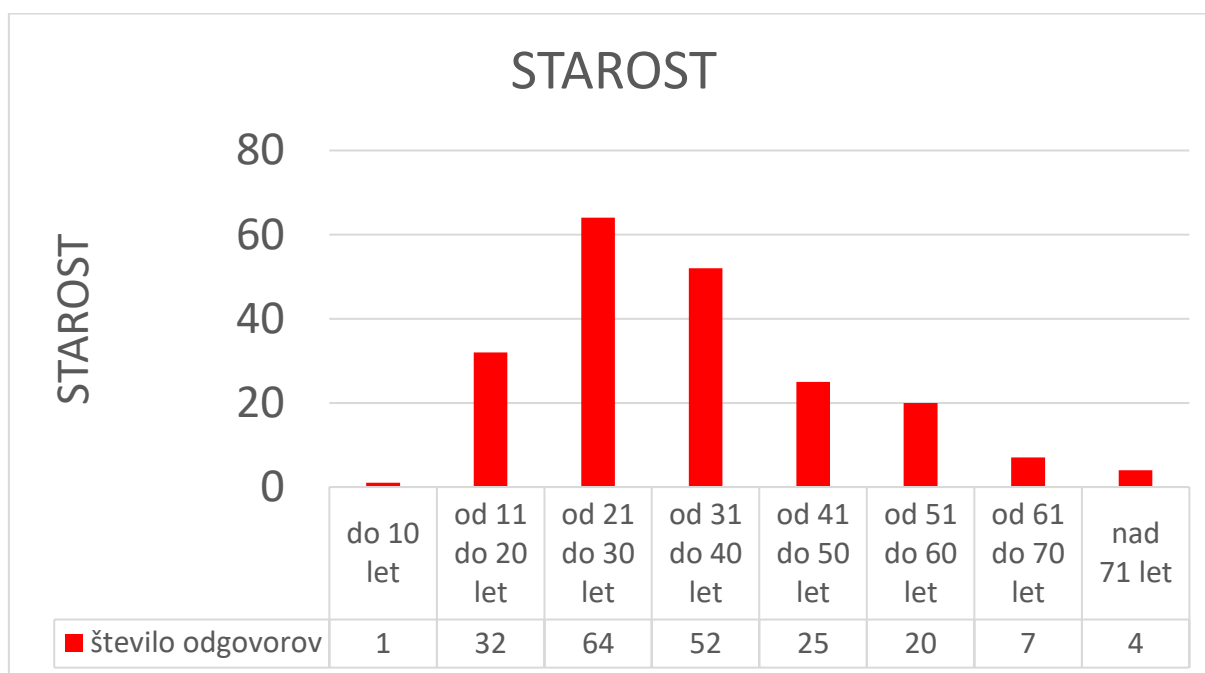
Raziskava je bila na spletu od **27. 12. 2020 do 13. 1. 2021**. Raziskavo smo objavile na različnih spletnih in družbenih omrežjih. Anketa je bila anonimna. Posameznik je za reševanje porabil približno 5 minut. Dopisale smo, da bo raziskava objavljena na spletni strani Mladih raziskovalcev Šaleške doline Velenje. Podatke, zbrane z anketnim vprašalnikom, smo analizirale s pomočjo programa Excel. Statistično smo obdelale vsako vprašanje zase. Za vsako vprašanje smo izračunale odstotek ljudi, ki je odgovorilo na določen odgovor in to prikazale s pomočjo grafov, ki so zajeti v tej nalogi, tako je sama obdelava podatkov zajemala analiziranje in sintezo ter prikaz v odstotnih vrednostih.

4. REZULTATI IN DISKUSIJA

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati raziskave v obliki grafov in tabel z dodano diskusijo pri posameznih vprašanjih.

Tabela 1: Starost

Starost	do 10 let	11-20 let	21-30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let	61-70 let	nad 71 let
Število odgovorov	1	32	64	52	25	20	7	4
Odstotek anketiranih	0,49%	15,61 %	31,22 %	25,37 %	12,20 %	9,76 %	3,41 %	1,95 %

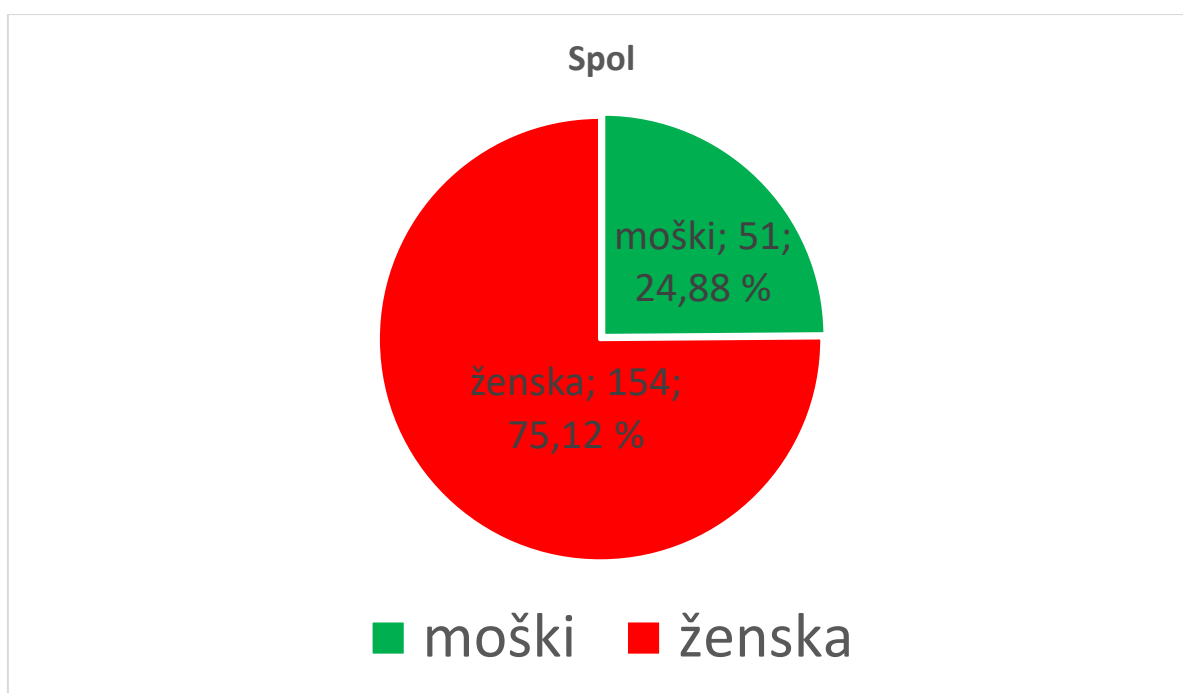
Graf 1: Starost

Pri prvem vprašanju v naši anketi smo vprašale za starost anketirancev. Največ ljudi je starih od 21 do 30 let, kar 64, to je 31,22 %. Na drugem mestu so ljudje, stari od 31 do 40 let, takšnih je 52 anketirancev, torej 25,37 %. Sledijo ljudje s starostjo od 11 do 20 let, in sicer je takšnih 32 ali 15,61 %. Anketirani so stari še od 41 do 50 let, njih pa je bilo 25, oziroma 12,20 %.

Nadaljujemo z ljudmi, starimi od 51 do 60 let. Takšnih je bilo 20 (9,76 %). Anketo je izpolnilo tudi 7 ljudi, starih med 61 in 70 let, kar predstavlja 3,41 %. Predzadnji so ljudje, stari nad 71 let, njih je 1,95 %, oziroma so tako odgovorili 4 anketirani. Anketo pa je izpolnil tudi anketiranec star do 10 let, to predstavlja 0,49 % odgovorov.

Tabela 2: Spol

Spol	Moški	Ženska
Število odgovorov	51	154
Odstotek anketiranih	24,88 %	75,12 %

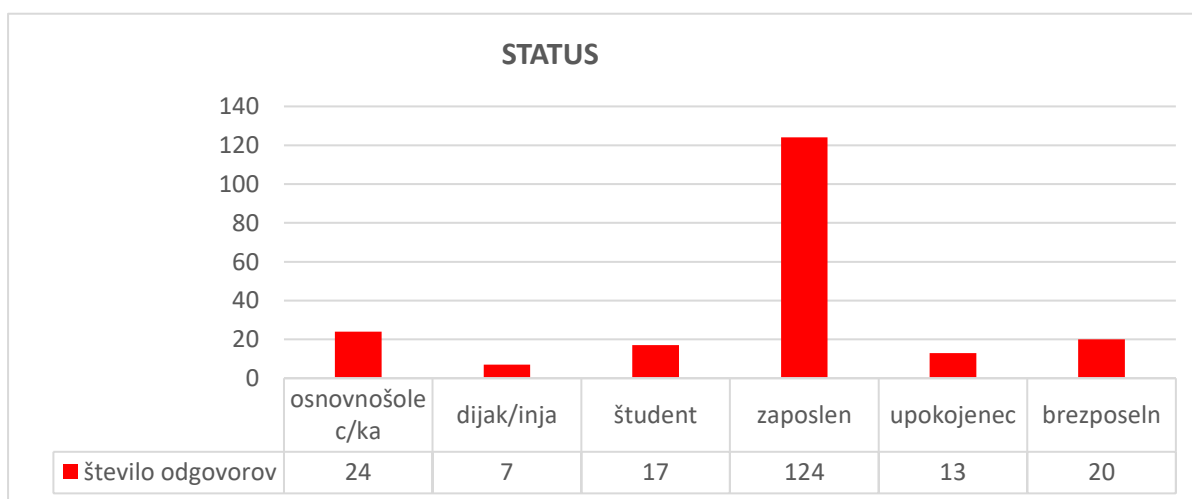
Graf 2: Spol

Drugo vprašanje je bilo spol anketirancev. Izvedele smo, da so anketo reševale večinoma ženske, bilo jih je kar 154, to je 75 %. Bilo pa je tudi 51 moških anketirancev, kar je 25 %. Anketo smo delile na različnih socialnih omrežjih. Da je anketo rešilo več žensk, je lahko več razlogov. Prvi je ta, da je anketo dejansko videlo več žensk kot moških in so jo zato ženske večkrat rešile. Drugi pa je ta, da je to tema, ki je za ženske bolj privlačna in so jo raje rešile. Predvsem pa sklepamo, da so ženske tiste, ki v večini družin opravljajo božične nakupe, poskrbijo za dekoracijo in darila. To sklepamo na podlagi pogovorov z lastnimi družinami in

družinami sorodnikov. Podobno je ugotovila tudi Petra Lagoja (2010) v svojem diplomskem delu z naslovom Nakupno odločanje in obdarovanje v času božiča glede na spol, ki navaja, da je božično nakupovanje v večini primerov domena žensk. Moški pogosto pomagajo sprejeti odločitev, redkeje pa nakup opravijo sami.

Tabela 3: Status

Status	osnovnošolec/ka	dijak/inja	študent	zaposlen	upokojenec	brezposelna oseba
Število odgovorov	24	7	17	124	13	20
Odstotek anketiranih	11,7 %	3,4 %	8,3 %	60,5 %	6,3 %	9,8 %

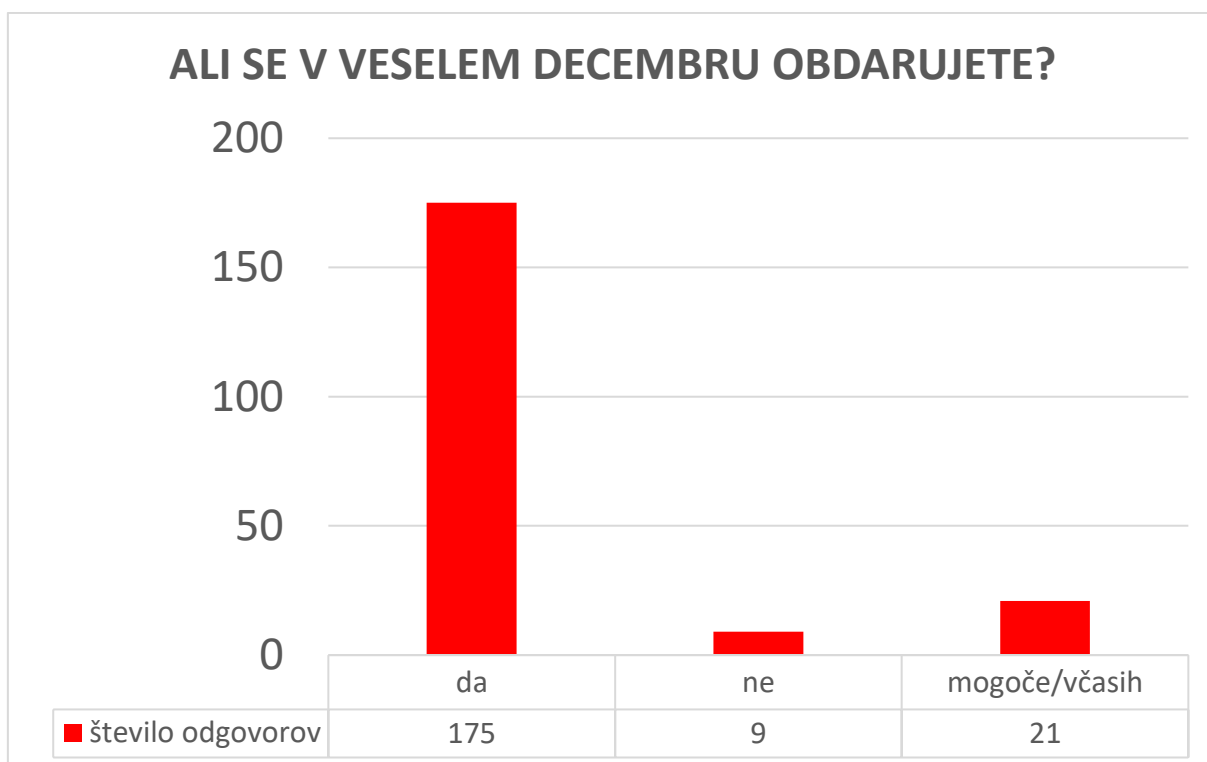

Graf 3: Status

Pri tretjem vprašanju nas je zanimal status anketirancev. Večina jih je zaposlenih, kar 124, to je 60,5 %. Sledijo jim brezposelni, takšnih je 20, oziroma 9,8 %. 24 je osnovnošolcev (11,7 %), nato je anketo rešilo 17 študentov, kar predstavlja 8,3 %. Imamo še upokojence, takšnih je bilo 13 (6,3 %). Nazadnje pa še 7 dijakov, oziroma 3,4 %.

Tabela 4: Obdarovanje

Ali se v veselem decembru obdarujete?	DA	NE	Mogoče/včasih
Število odgovorov	175	9	21
Odstotek anketiranih	85,37 %	4,39 %	10,24 %

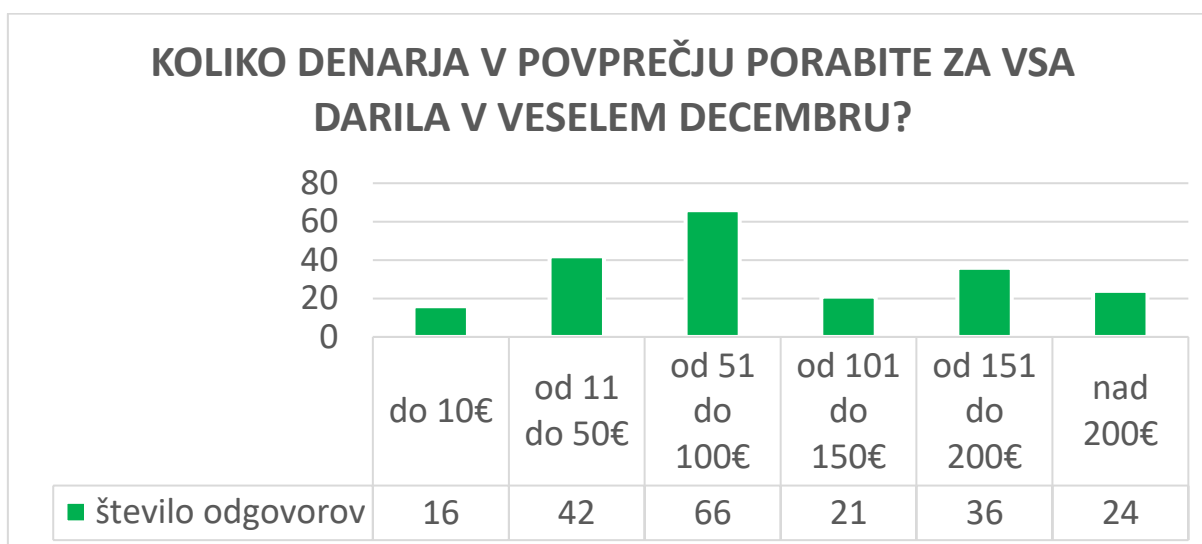

Graf 4: Obdarovanje

Pri četrtem vprašanju nas je zanimalo, če se ljudje sploh obdarujejo v veselem decembru. Ugotovile smo, da se večina anketiranih v veselem decembru obdaruje, saj je tako odgovorilo 175 anketiranih, kar predstavlja več kot 85 % vseh anketiranih. Nekaj je bilo tudi takšnih, ki se ne obdarujejo (4,39 %), 21 anketiranih pa je odgovorilo, da se obdarujejo včasih. S pomočjo pridobljenih rezultatov **smo potrdile našo četrto hipotezo**, ki se je glasila, da se večina anketiranih v veselem decembru obdaruje. Kot smo že navedle in je tudi razvidno iz tabele in grafa, je takšnih več kot 85 %.

Tabela 5: Poraba denarja

Koliko denarja v povprečju porabite za vsa darila v veselem decembru?	do 10 €	11 - 50 €	51- 100 €	101- 150 €	151-200 €	nad 200 €
Število odgovorov	16	42	66	21	36	24
Odstotek anketiranih	7,80 %	20,49 %	32,20 %	10,24 %	17,56 %	11,71 %

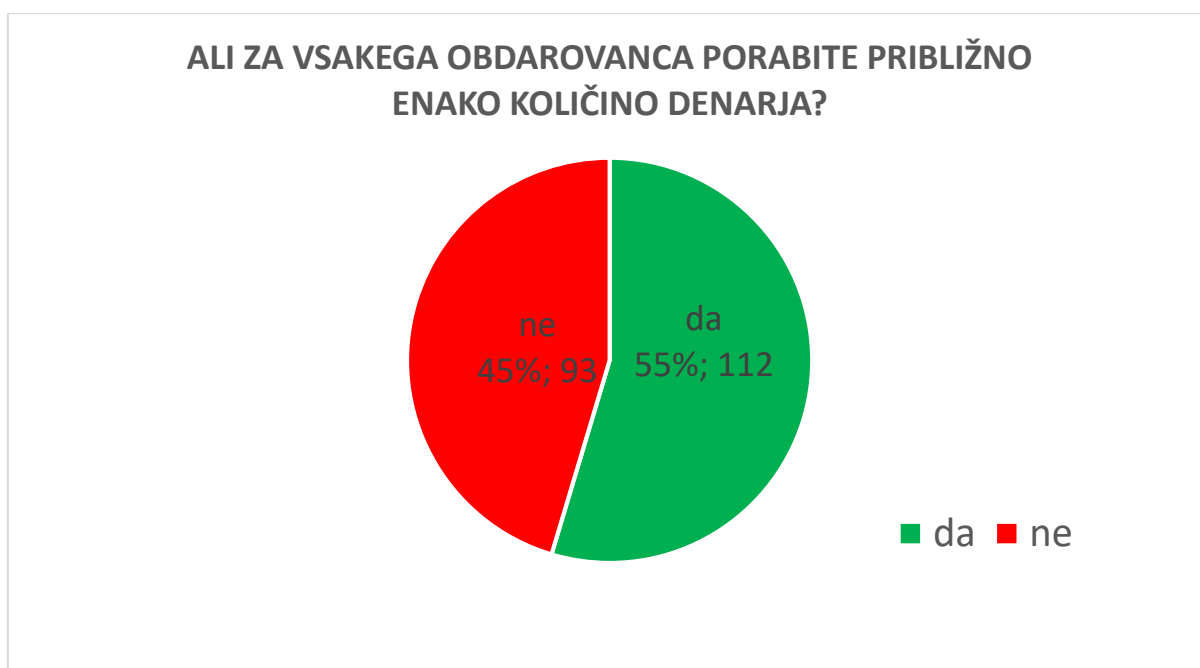

Graf 5: Poraba denarja

Peto vprašanje je bilo namenjeno ugotavljanju, koliko denarja porabijo ljudje v povprečju za vsa darila. Največ jih porabi od 51 do 100 €, kar 66 anketiranih je odgovorilo tako. To predstavlja 32,20 %. Nato sledi odgovor 11 do 50 €, kar predstavlja 20,49 %, nekaj manj (17,56 %) jih je odgovorilo, da porabijo od 151 do 200 €. Sledi odgovor nad 200 €. Tako je odgovorilo 11,71 %, podobno število odgovorov je bilo pri odgovoru od 101 do 150 €, tako je odgovorilo 21 anketiranih (10,24 %). 16 anketiranih pa je odgovorilo, da porabijo do 10 €.

Tabela 6: Količina zapravljenega denarja

Ali za vsakega obdarovanca porabite enako/približno enako vsoto denarja?	DA	NE
Število odgovorov	112	93
Odstotek anketiranih	54,63 %	45,37 %

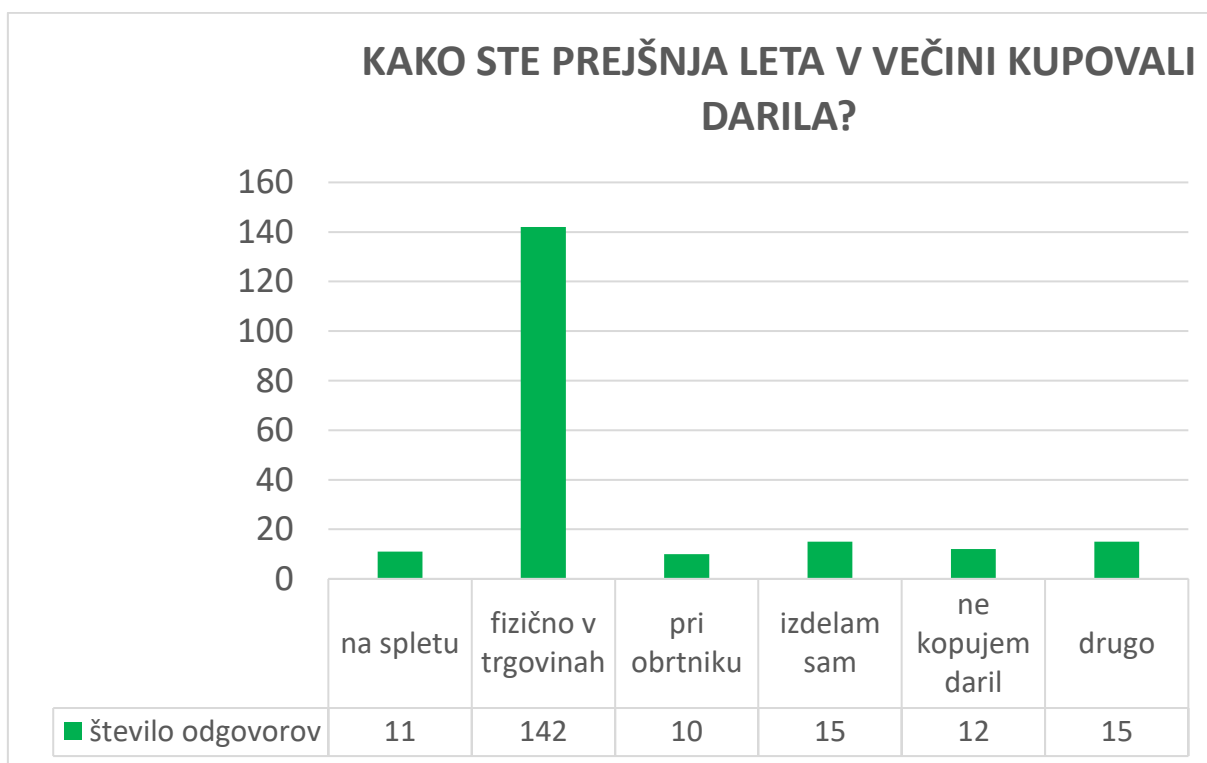

Graf 6: Poraba denarja na osebo

Pri šestem vprašanju smo vprašale, če za vsakega darovalca anketiranci porabijo enako vsoto denarja. Kar 122 jih je odgovorilo z da, kar je 55 %, 45 % ali 93 anketiranih pa je odgovorilo z ne. Vseeno je nekoliko več ljudi odgovorilo z da, vendar % ni toliko večji.

Tabela 7: Mesto nakupovanja

Kako ste prejšnja leta kupovali darila v veselem decembru?	na spletu	fizično v trgovinah	pri obrtniku	izdelam sam	ne kupujem daril	drugo
Število odgovorov	11	142	10	15	12	15
Odstotek anketiranih	5,37 %	69,27 %	4,88 %	7,32 %	5,85 %	7,32 %

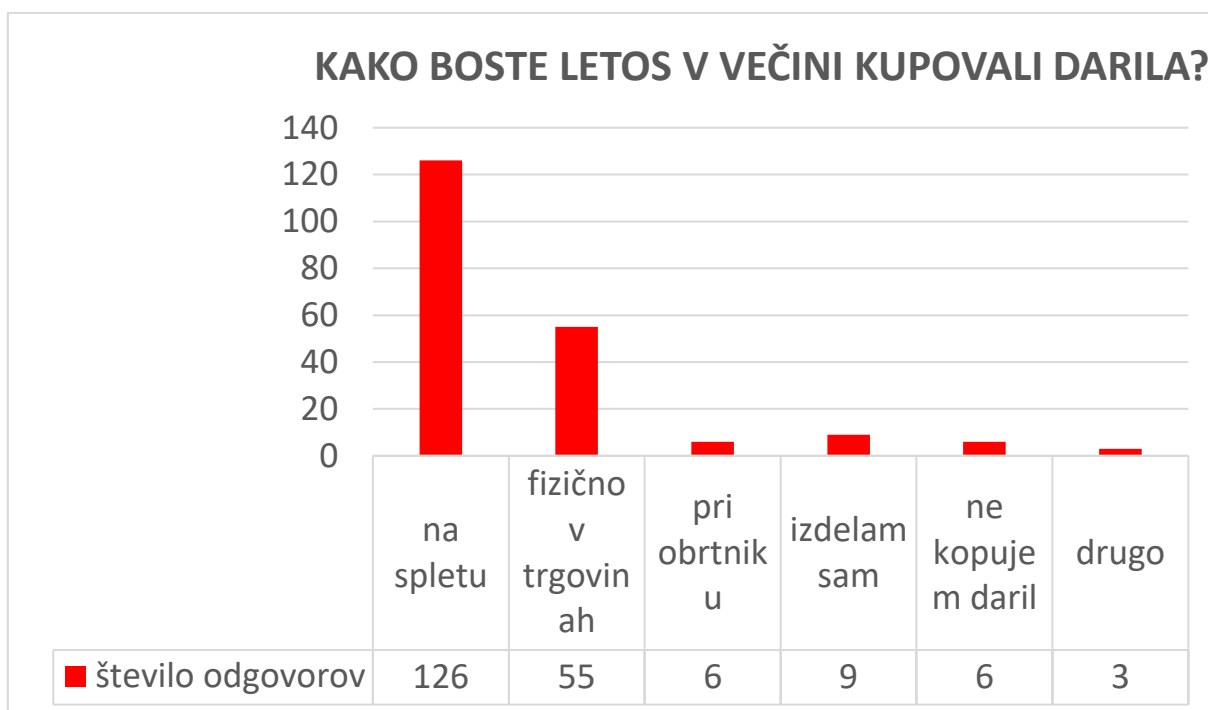

Graf 7: Mesto nakupovanja

Pri sedmem vprašanju smo vprašale, kako so prejšnja leta anketiranci kupovali darila. Največ anketiranih, kar 142 (69,27 %), je odgovorilo fizično v trgovinah. Nekaj jih svoja darila izdelava kar samih 7,32 %, oziroma 15 oseb. Z enakim rezultatom so tisti, ki so odgovorili pod drugo, vendar niso navedli, kje. 12 ali 5,85 % jih je odgovorilo, da daril sploh ne kupujejo. 5,37 % je takšnih, ki so kupovali na spletu. Na koncu pa so kupovalci pri obrtnikih z 10 odgovori, kar je 4,88 %.

Tabela 8: Letošnje nakupovanje

Kako boste letos kupovali, ko je večina trgovin fizično še zaprtih?	na spletu	fizično v trgovinah	pri obrtniku	izdelam sam	ne kupujem daril	drugo
Število odgovorov	126	55	6	9	6	3
Odstotek anketiranih	61,46 %	26,83 %	2,93 %	4,39 %	2,93 %	1,46 %

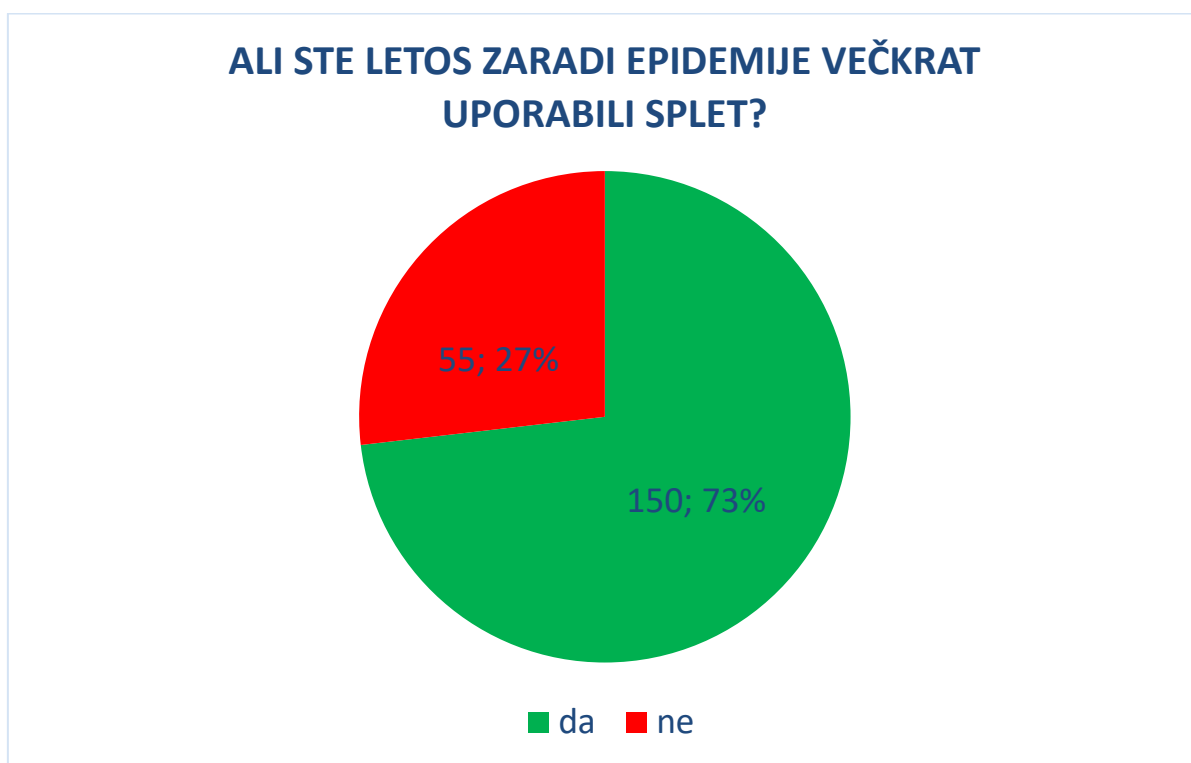
Graf 8: Mesto nakupovanja letos

Pri osmem vprašanju smo vprašale, kako bodo anketiranci kupovali darila letos v razmerah epidemije. Kar 126 anketiranih, to je 61,46 % je odgovorilo, da na spletu. 55 oziroma 26,83 % je takšnih, ki bo darilo kupilo fizično v trgovinah, ki so odprte. Kot lahko razberemo iz tabele in grafa, bo nekaj (4,39%), darila izdelalo samostojno. 2,93 % jih bo darilo kupilo pri obrtniku ali pa ga ne bodo kupili, 3 anketirani pa so izbrali odgovor drugo. S tem **smo potrdile našo prvo hipotezo**, ki se je glasila, da bodo anketirani letos večkrat za nakup daril uporabili spletne

strani kot prejšnja leta. Prepričane smo, da je k temu pripomoglo zaprtje nekaterih trgovin. Ljudje so tako imeli večjo izbiro daril na spletu.

Tabela 9: Uporaba spleta

Ste letos zaradi razmer z epidemijo covid-19 večkrat kot prejšnja leta uporabili splet?	DA	NE
Število odgovorov	150	55
Odstotek anketiranih	73,17 %	26,83 %

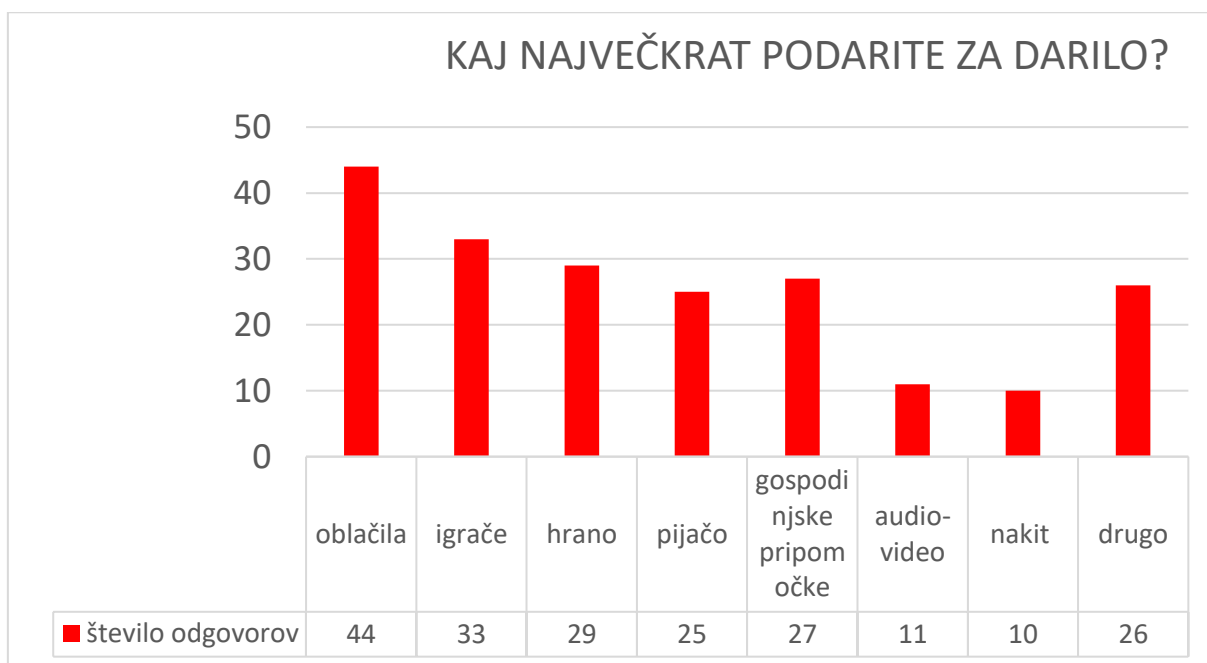

Graf 9: Uporaba spleta

Pri devetem vprašanju se je naša hipoteza, da bodo anketirani letos večkrat uporabljali za kupovanje daril splet, še dodatno potrdila. Z da je odgovorilo kar 150 ljudi, to je 73 %. 27 % ali 55 anketirancev pa jih je odgovorilo z ne. Podobno je leta 2014 v svoji raziskavi že ugotovila družba GfK. Ugotovili so, da delež ljudi, ki kupujejo preko spleta, neprestano raste.

Tabela 10: Novoletno darilo

Kaj največkrat podarite za novoletno darilo?	oblačila	igrače	hrano	pijačo	gospodinske pripomočke	audio-video	nakit	drugo
Število odgovorov	44	33	29	25	27	11	10	26
Odstotek anketiranih	21,46 %	16,10 %	14,15 %	12,20 %	13,17 %	5,37%	4,88%	12,68 %

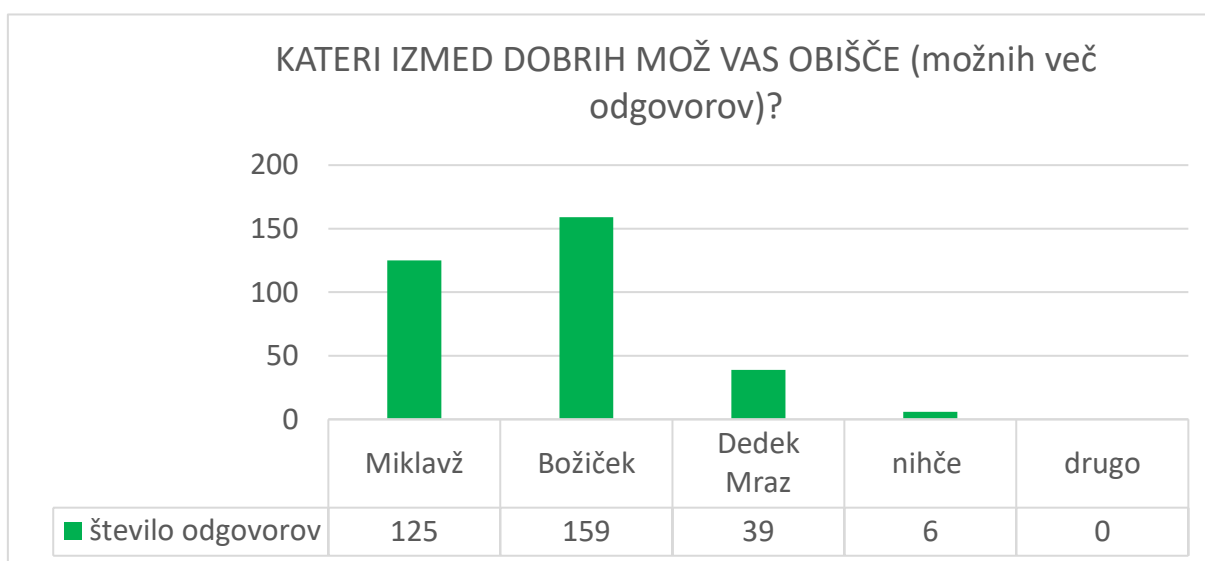
Graf 10: Novoletno darilo

Pri desetem vprašanju smo anketirance vprašale, kaj največkrat podarijo za darilo. Ugotovile smo, da največkrat podarijo oblačila, saj je tako dogovorilo 44 anketiranih, kar predstavlja 21,46 %. Sledil je odgovor igrače, tako je odgovorilo 33 (16,10 %). Nekaj manj (14,15 %) anketiranih jih podari hrano, pijačo pa 12,20 % anketiranih. Ljudje si pri nakupu darila odločijo tudi za gospodinske pripomočke. Tako je navedlo 27 anketiranih (13,17 %). Okrog 5 % jih podari nakit ali pa avdio video opremo. 12,68 % anketiranih je odgovorilo drugo. Kot to so navedli, da podarijo kakšne okraske oziroma dekoracijo za dom, knjige bone v trgovinah, kozmetiko, pribor za peko ali pa kaj za čiščenje avta oziroma kar denar. Družba GfK je v svoji raziskavi iz leta 2014 ugotovila, da ljudje v večini primerov podarijo kozmetiko, knjige, igrače,

vedno več pa je tudi tistih, ki podarijo denar. Glede na izsledke naše raziskave smo ugotovile, da se za igrače tudi pri nas odloči veliko anketiranih, medtem ko je odgovor denar ali pa kozmetika izbralo nekoliko manj anketiranih. Seveda je možno tudi to, da se je za ta odgovor odločilo manj anketiranih, ker ga nismo ponudile na izbiro, ampak so ga mogli anketirani sami navesti pod odgovor drugo.

Tabela 11: Dobri možje

Kateri izmed dobrih mož Vas obišče/nosi darila?	Miklavž	Božiček	Dedek Mraz	Nihče	Drugo
Število odgovorov	125	159	39	6	0
Odstotek anketiranih	60,98 %	77,56 %	19,02 %	2,93 %	0,00 %

Graf 11: Dobri možje

Pri enajstem vprašanju nas je zanimalo, kateri izmed dobrih mož največkrat obišče anketirance. Kar 77,56 % anketiranih največkrat obišče Božiček. Nekoliko manj anketiranih obiskuje Miklavž (60,98 %), še manj (19,02 %) pa Dedek Mraz. 6 anketiranih, oziroma 2,93 % anketiranih ne obišče nihče izmed dobrih mož. Za odgovor drugo se ni odločil nihče. S pomočjo teh odgovorov lahko **ovržemo našo drugo hipotezo**, ki se je glasila, da največ anketiranih obišče in obdari Miklavž. Kot je razvidno iz odgovorov naše raziskave, največ anketiranih obišče Božiček.

Tabela 12: Okraševanje

Kako okrašujete dom?	Vsako leto kupimo/naredimo nove okraske.	Okraske uporabljamo več let.	Ne okrašujem.	Drugo
Število odgovorov	8	184	12	1
Odstotek anketiranih	3,90 %	89,76 %	5,85 %	0,49 %

Graf 12: Okraševanje

Pri dvanajstem vprašanju smo anketirance vprašale kako okrašujejo dom. Največ je tistih, ki okraske uporabljajo več let, torej 184 odgovorov, kar je 89,76 %. 5,85 % anketiranih, oziroma 12 anketiranih pa je reklo, da doma sploh ne okrašujejo. Da vsako leto kupijo/naredijo nove okraske je reklo 8 ljudi ali 3,90 %. Samo eden pa je rekel drugo, vendar žal ni navedel odgovora kot drugo.

Tabela 13: Uporaba okraskov

Ali okraske uporabljate več let?	ne	da
Število odgovorov	28	177
Odstotek anketiranih	13,66 %	86,34 %

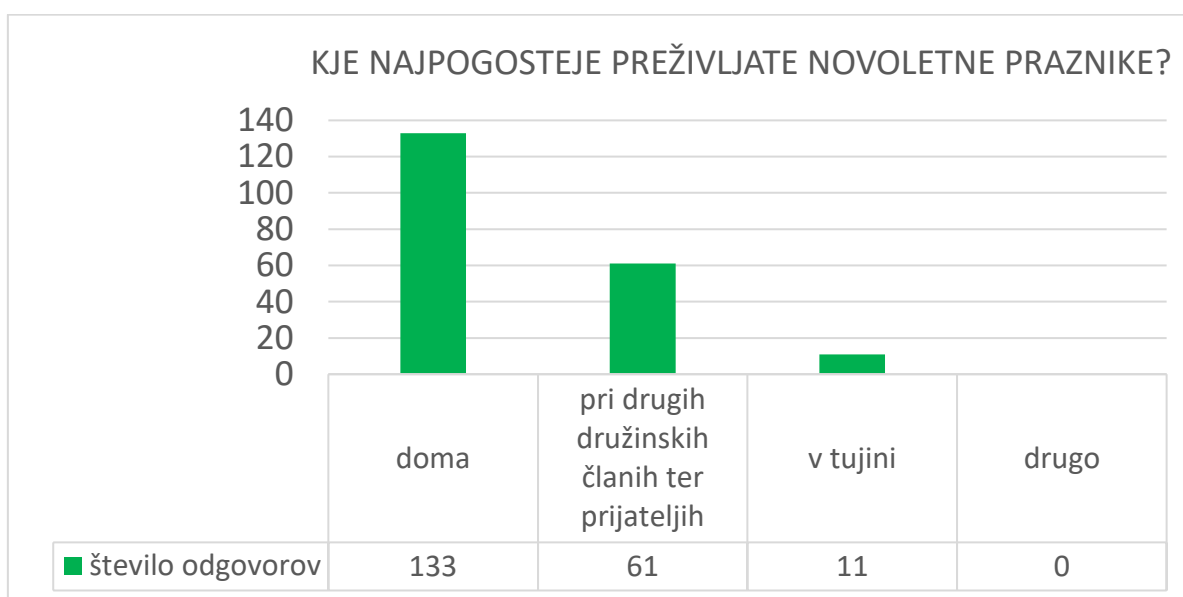

Graf 13: Uporaba okraskev

Trinajsto vprašanje je bilo povezano s prejšnjim vprašanjem, in sicer, ali ljudje uporabljajo okraske več let. Največ jih je odgovorilo z da, kar 177 ali 86 %. Z ne pa je odgovorilo 28 anketirancev ali 14 %. Pri pregledu odgovorov smo ugotovile, da je pri prejšnjem vprašanju, ki je bilo deloma podobno, z da, da uporabljajo okraske več let, odgovorilo 6 anketiranih več. Sklepamo, da je število pri odgovorih različno zato, ker morda nekateri deloma okraske uporabljajo več let. Mogoče vsako leto kaj dokupijo in se potem niso znali opredeliti, kaj naj odgovorijo. Mogoče bi bilo dobro, da bi tukaj dodale možnost še odgovor, da lahko okraske deloma uporabljam več let.

Tabela 14: Preživljanje praznikov

Kje najpogosteje preživljate novoletne praznike?	doma	pri drugih družinskih članih ter prijateljih	v tujini	drugo
Število odgovorov	133	61	11	0
Odstotek anketiranih	64,88 %	29,76 %	5,37 %	0,00 %

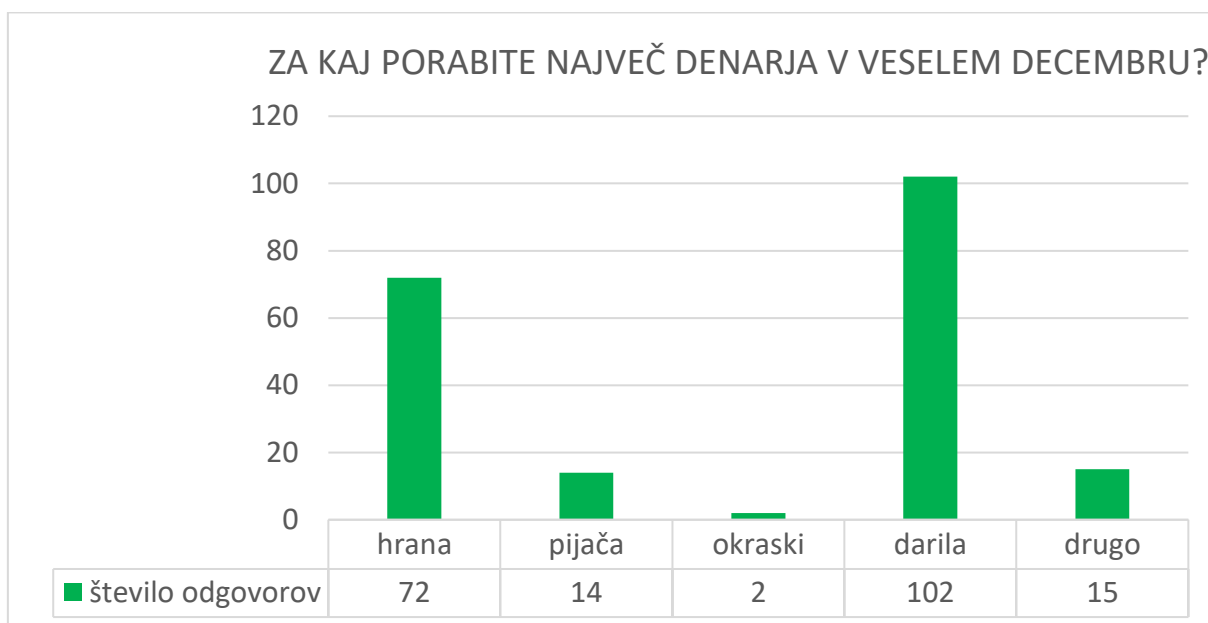

Graf 14: Preživljanje praznikov

V naši raziskavi smo pri 14. vprašanju ljudi spraševale, kje najpogosteje preživljajo novoletne praznike. Ugotovile smo, da večina ljudi preživi novoletne praznike doma, saj je tako odgovorilo kar 133 anketiranih, kar je kar 64,88 %. Nekaj anketiranih (29,76 %) je odgovorilo, da novoletne praznike preživljajo pri drugih sorodnikih ter prijateljih. 11 anketiranih, torej 5,37 % anketiranih pa praznike preživlja doma. Kot je razvidno iz grafa, se za odgovor drugo ni odločil noben izmed anketiranih. S tem smo tudi **potrdile našo 3. hipotezo**, ki se je glasila, da večina anketiranih preživlja decembrske praznike doma. Tako je odgovorilo več kot 60 % anketiranih.

Tabela 15: Poraba denarja

Za kaj porabite največ denarja v veselem decembru?	hrana	pijača	okraski	darila	drugo
Število odgovorov	72	14	2	102	15
Odstotek anketiranih	35,12 %	6,83 %	0,98 %	49,76 %	7,32 %

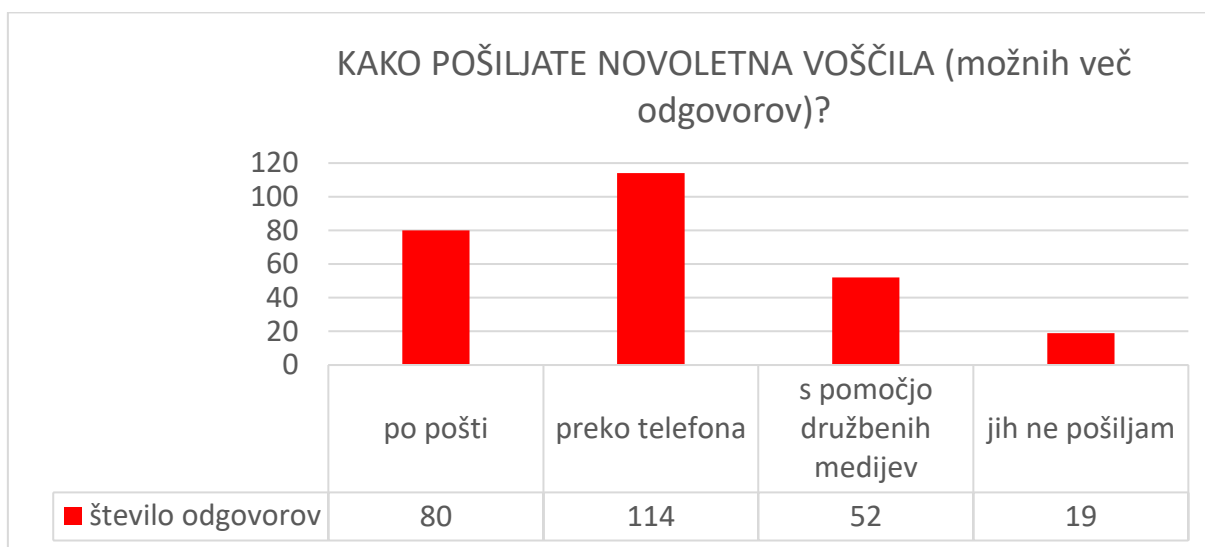

Graf 15: Poraba denarja

Pri 15. vprašanju smo anketirance vprašale, za kaj porabijo največ denarja v veselem decembru. Na voljo so imeli več različnih ponujenih odgovorov. Ugotovile smo, da največ porabijo za darila, tako je odgovorilo 102 anketirancev, kar je 49,76 %. Sledi poraba denarja za hrano, tako je odgovorilo 35,12 % anketiranih. 6,83 % anketiranih je odgovorilo, da največ denarja porabijo za pijačo. Za odgovor drugo se je odločilo 7,32 % anketiranih. Kot drugo so navedli izlete in potovanja, oblačila in različne aktivnosti. 0,98 % anketiranih pa največ denarja uporabi za okraševanje doma.

Tabela 16: Novoletna voščila

Kako pošiljate novoletna voščila?	po pošti	preko telefona	s pomočjo družbenih medijev	jih ne pošiljam
Število odgovorov	80	114	52	19
Odstotek anketiranih	39,02 %	55,61 %	25,37 %	9,27 %

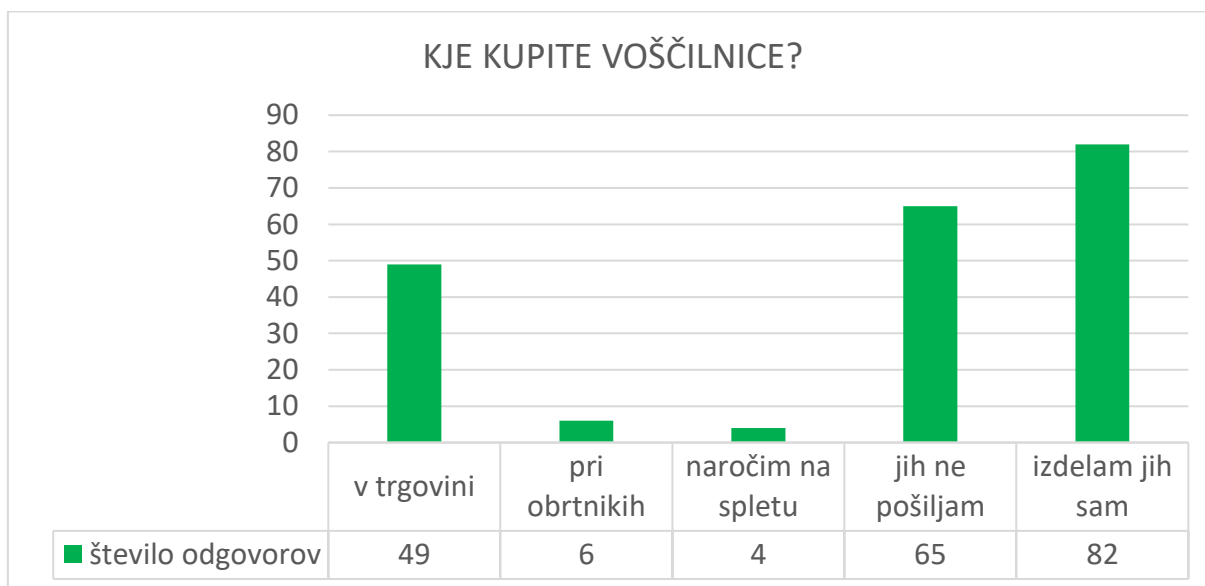

Graf 16: Novoletna voščila

Pri šestnajstem vprašanju nas je zanimalo, kako anketiranci pošiljajo novoletna voščila. Me smo podale hipotezo, da največ anketiranih pošilja voščila po pošti. Po pregledu rezultatov smo našo **šesto hipotezo ovrgle**. Največ anketiranih ljudi voščila pošilja preko telefona, tako je odgovorilo 114 anketiranih, kar predstavlja 55,61 %. Kar nekaj je bilo odgovorov, da voščila pošiljajo tudi s pomočjo družbenih medijev, 52 glasov ali 25,37 %. 19 oziroma 9,27 % ljudi pa je reklo, da voščil sploh ne pošilja. Ker je bilo možnih več odgovorov, smo sicer pri odgovoru preko telefona in s pomočjo družbenih medijev pričakovale bolj podobno številko, saj bi pričakovali, da ima veliko ljudi naložene aplikacije kot so Facebook, Snapchat, Instagram ... na telefonu in lahko kar tam pošljejo voščilo, a kot vidimo, očitno temu ni tako.

Tabela 17: Voščilnice

Kje kupite voščilnice?	v trgovini	pri obrtnikih	naročim na spletu	jih ne pošiljam	izdelam jih sam
Število odgovorov	49	6	4	65	82
Odstotek anketiranih	23,90 %	2,93 %	1,95 %	31,71 %	40,00 %

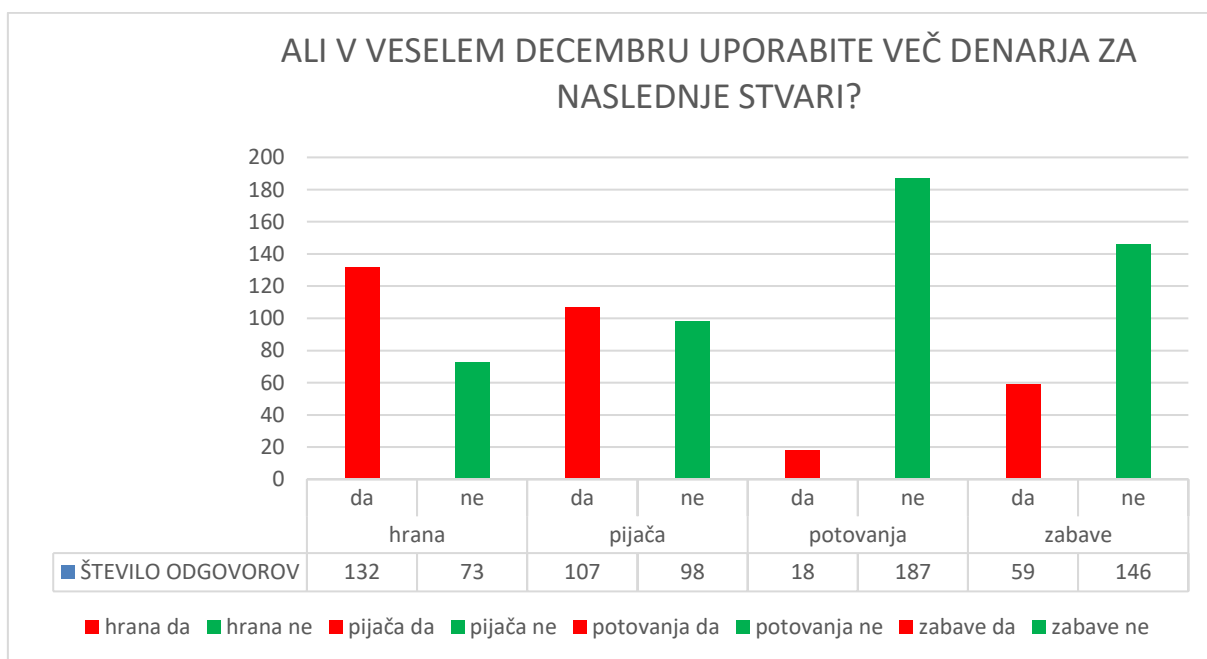

Graf 17: Voščilnice

Pri sedemnajstem vprašanju nas je zanimalo, kje anketiranci kupujejo voščilnice. Ker smo pričakovale, da jih nekateri tudi ne pošiljajo, smo ponudile odgovor: jih ne pošiljam. Za ta odgovor se je odločilo 31,71 % anketiranih. Največ ljudi izdelava voščilnice lastnoročno, kar 40,00 %. Nekoliko manj (23,90 %) jih voščilnice kupi v trgovini, 2,93 % pri obrtnikih, 1,95 % pa jih kupi na spletu. S pomočjo teh odgovorov smo odgovorile na našo **5. hipotezo**, ki se je glasila, da največ anketiranih ljudi voščilnice izdelava doma. Hipotezo smo **potrdile**.

Tabela 18: Koliko zapravimo

Ali v veselem decembru več zapravljate za naslednje...			
		ŠTEVILO ODGOVOROV	odstotek anketiranih
hrana	da	132	64,39 %
	ne	73	35,61 %
pijača	da	107	52,20 %
	ne	98	47,80 %
potovanja	da	18	8,78 %
	ne	187	91,22 %
zabave	da	59	28,78 %
	ne	146	71,22 %

Graf 18: Koliko zapravimo

Pri zadnjem vprašanju nas je zanimalo, za kaj anketiranci zapravljajo več. Pri hrani je bilo 132 ali 64,39 % za da in 73 ali 35,61 % za ne. Za pijačo jih je bilo za da 107 ali 52,20 %, za ne pa 98 ali 47,80 %. Pri potovanjih jih je za da izbralo le 18 ali 8,78 %, za ne pa 187 ali 91,22 %. Pri zabavah je 59 ali 28,78 % dalo da, 146 ali 71,22 % pa je dalo ne. Torej anketirani porabijo v veselem decembru več za hrano in pijačo. Za potovanja in zabave pa ne porabijo več denarja

kot sicer. Naša **sedma hipoteza** se je glasila, da anketirani v veselem decembru porabijo več denarja kot sicer za hrano, pijačo in potovanja. S pomočjo analize naših rezultatov smo tako to hipotezo **delno potrdile**. Res porabijo več za hrano in pijačo, za potovanja pa ne porabijo več denarja.

4.1. Hiter pregled hipotez in ideje za prihranek

Hipoteza	Potrjeno/nepotrjeno/delno potrjeno
1) Letos bodo anketirani večkrat za nakup daril uporabili spletne strani kot prejšnja leta.	POTRJENO
2) Največ anketiranih ljudi obišče in obdari Sveti Miklavž.	NEPOTRJENO
3) Večina anketiranih preživlja decembrske praznike doma.	POTRJENO
4) Večina anketiranih se za praznike obdaruje.	POTRJENO
5) Anketirani voščilnice izdelajo doma.	POTRJENO
6) Anketirani novoletna voščila večinoma pošiljajo po pošti.	NEPOTRJENO
7) Anketirani v veselem decembru porabijo več denarja kot sicer za hrano, pijačo in potovanja.	DELNO POTRJENO

Kot smo zapisale že v samem začetku, dodajamo nekaj idej, kako med božičnimi prazniki vseeno obdariti ljudi, a vendar ne preveč zapraviti.

- 1) Reklame nas večkrat motijo. A vseeno je dobro pred prazniki kdaj spremljati tudi reklame in izkoristiti kakšno dobro božično ponudbo.
- 2) V trgovino gremo na dneve, ko lahko tam izkoristimo kupončke, ki nam prihranijo nekaj denarja pri celotnem nakupu.
- 3) Ni potrebno, da so vsa darila kupljena, lahko jih naredite tudi sami. Obdarite ljudi s domačim pecivom, kaj skvačkajte, sešite, izdelajte domača mazila, okraske iz papirja, dišavo ...
- 4) Družini predlagajte izmenjavo daril. Vsak izžreba/izbere enega družinskega člana, ki ga obdaruje. Tako vsak privarčuje, saj kupi le eno darilo.

- 5) Pomembno je, da je darilo dano »iz srca«. Ni nujno, da kupite veliko. Kupite majhno pozornost in s tem človeku pokažite, da ga imate radi.
- 6) Pri nakupovanju hrane bodite previdni pri izbiri trgovin. Nekatere lahko imajo enako kakovostne izdelke po različnih cenah in tudi večje popuste.
- 7) Namesto da kupujete drage okraske, jih naredite sami. Lahko uporabite papir, les, karton, časopis, matice ... Enako je z voščilnicami. Res potrebujemo nekaj denarja za material, vendar lahko iz malo materiala naredimo veliko.
- 8) Sladico izdelajte sami. Lahko veliko prihranite.

Slika 9: Novoletna voščila (Sovič, 2016)

Slika 10: Novoletna torta, pečena doma (Sovič, 2020)

Slika 12: Voščilnice, izdelane doma (Plešnik, 2020)

Slika 11: Domači piškoti (Plešnik, 2020)

5. ZAKLJUČEK

December je čas obdarovanja, druženja, veselja, pričakovanja. To je mesec, ko se ljudje več družimo, veliko nakupujemo in tudi več zabavamo. Letošnji prazniki so bili zaradi epidemije covida nekoliko drugačni. A vendar ne povsem. V tej nalogi smo raziskovale koliko ljudje zapravimo v veselem decembru, kje nakupujemo darila, pošiljamo voščilnice in kakšna darila nakupujemo. S pomočjo anketnega vprašalnika smo pridobile podatke, ki so nam odgovorili na naše začetno postavljene hipoteze.

Zastavile smo si 7 hipotez. Ob koncu raziskave smo štiri potrdile, dve ovrgle eno pa delno potrdile. Letos bodo ljudje večkrat za nakup daril uporabili spletne strani kot prejšnja leta. To je bila prva hipoteza. Ugotovile smo, da so letos ljudje res večkrat uporabili internet in spletno nakupovanje. Trgovine so bile zaprte, zato so darila lahko nakupili preko spleta. Predvidevale smo, da bo največ ljudi obiskal sveti Miklavž. S pomočjo ankete smo ugotovile, da največ ljudi obišče Božiček. Večina ljudi preživlja decembrske praznike doma. Letos je k temu pripomogla tudi razglasitev epidemije. Mogoče bi bilo dobro za primerjavo ljudi vprašati še kako je bilo prejšnja leta. Morda naredimo to v kakšni izmed naših naslednjih nalog. Kot smo ugotovile, se večina ljudi v veselem decembru obdaruje. Zato smo lahko potrdile tudi to našo hipotezo. Predvidevale smo, da ljudje v večini primerov še vedno pošiljajo božična voščila po pošti. To hipotezo smo ovrgle. Raziskava je pokazala, da ljudje pošiljajo voščila preko telefona. Smo pa potrdile našo hipotezo glede izdelave voščilnic doma. Tisti, ki voščila le pošiljajo po pošti, voščilnice v večini primerov izdelajo doma. Našo zadnjo hipotezo, da ljudje v veselem decembru porabijo več denarja za hrano, pijačo in potovanja, pa smo delno potrdile. Anketirani so odgovorili, da več zapravijo za hrano in pijačo za potovanja pa ne.

Med samo nalogo smo našle nekaj virov, ki opisujejo, da si trgovci v času novoletnega nakupovanja polnijo žepe in posledično zavajajo ljudi. Podobno meni tudi Godina Vesna (2018) v raziskavi Podarjamo odnose, ne stvari. Mogoče je res problem današnje družbe, da ne cenimo več toliko pozornosti kot pa darila. Ravno zaradi tega smo izbrale naslov naloge Majhna pozornost ali veliko darilo? Želele bi, da bi se ljudje zavedali, da ni pomembno koliko podarimo, važno je, da podarimo nekaj iz srca. Ni važna cena. Šteje tudi majhna pozornost. Lahko izdelamo kaj sami doma. Človeku, prijatelju, sorodniku, znancu lahko polepšamo dan

že tudi s samo lepo besedo, objemom ali nasmehom. Ravno to pa je tisto, kar med prazniki šteje.

Letošnji decembrski prazniki so bili zaradi epidemije nekoliko drugačni. Ker smo bili nekoliko omejeni glede gibanja, smo več časa preživali doma. A kljub vsemu so prazniki najlepši v krogu domačih. Tako pa smo jih lahko preživali tudi letos.

6. POVZETEK

Veseli december je poseben čas v letu. Ljudje si poklanjamo darila, obišejo nas dobri možje, privoščimo si dobro večerjo, popijemo kakšen kozarček soka, šampanjca ..., okrasimo hišo, postavimo jelko ... Vsak si poskuša na svoj način pričarati praznično vzdušje. A pri vsem tem, ne pozabimo na stroške. Ja, tako pač je. Ali si priznamo ali ne, tudi denar je del našega vsakdana. Želele smo raziskati, koliko denarja ljudje v veselem decembru porabimo za vse naštetu. Pripravile smo spletno anketo in tako pridobile 205 rešenih vprašalnikov. Ugotovile smo, da se večina anketiranih ljudi, kar 85 % v mesecu decembru obdaruje. Prejšnja leta so darila večinoma kupovali fizično v trgovinah (69 %), letos pa zaradi epidemije večinoma na spletu (61 %), fizično v trgovinah pa nekoliko manj (27 %). Za darila si ljudje poklanjajo različne stvari, največkrat gospodinjske pripomočke, igrače in hrano. Največ anketiranih (48 %) obiše Božiček, nato sledi Miklavž (38 %) in nazadnje Dedek Mraz (12 %). Ugotovile smo tudi, da anketirani decembrske praznike v večini primerov preživljajo doma, novoletna voščila pa pošiljajo s pomočjo telefona ali po pošti. Tisti, ki pošiljajo voščila po pošti, voščilnice v večini primerov izdelajo sami. Kljub vsemu pa so anketirani odgovorili, da v veselem decembru ne zapravijo več denarja kot sicer za zabave in potovanja, nekoliko več kot prej čez leto pa porabijo za hrano in pijačo. V nalogo smo dodale tudi nekaj idej, kako prihraniti in kljub temu lepo praznovati v prazničnem decembru.

7. SUMMARY

December is a special time of year. People gift each other presents, good men visit us, treat ourselves to a good dinner, drink a glass of juice, champagne..., decorate the house, set up a Christmas tree... Everyone tries to make a christmas atmosphere in their own way. But let's not forget the cost in all of this. Yeah, that's right. Whether we admit it or not, money is also a part of our everyday life. We wanted to explore how much money people spend in December for all of the above. We prepared an online survey and that contained 205 completed questionnaires. We found that the majority of people surveyed, as many as 85% in December, are gifted. In previous years, gifts were mostly bought physically in stores (69%), but this year, due to the epidemic, mostly online (61%), and physically in stores slightly less (27%). For gifts, people give away various things, most often household utensils, toys and food. Most respondents (48%) visit Santa Claus, followed by St. Nicolaus (38%) and finally Dedek Mraz (12%). We also found that respondents spend the December holidays at home in most cases, and send New Year's greetings by phone or by mail. Those who send greeting cards by mail, in most cases, make the greeting cards themselves. Nevertheless, the respondents answered that in December they do not spend more money than usual for parties and travel, and they spend a little more than before the year on food and drink. We also added some ideas to the task on how to save and still celebrate the festive December.

8. ZAHVALA

Rade bi se zahvalile naši mentorici, gospe **Špeli Sovič**, za vso pomoč in prizadevanje za naš uspeh, ter hitre in jasne odgovore na vsa naša vprašanja.

Iskrena hvala tudi gospe **Alenki Juršnik**, ki je lektorirala našo nalogo in preverila pravilnost prevoda.

Zahvala gre seveda tudi **vsem sodelujočim** v anketi, saj nam brez njih ne bi uspelo izdelati te raziskovanje naloge in pridobiti rezultatov, ki so bili osnova za nadaljnjo diskusijo.

Hvala tudi **našim staršem**, ki so nam stali ob strani in nas spodbujali, ko je bilo to najbolj potrebno.

Hvala **vam vsem**, brez vas nam ne bi uspelo.

9. VIRI

Bogataj. J., (2013). O potici. Društvo prijateljev potice. Dostopno (14.12.2020) na: <https://www.potice.si/>

Božičko. V.(2018).Božična večerja nekoč in danes: ob koncu leta na jedilniku svinjina.Štajerski tednik. Dostopno (4.2.2021) na: <https://www.tednik.si/druzba/13744-bozicna-vecerja-nekoc-in-danes-ob-koncu-leta-na-jedilniku-svinjin>

Cehnar.J.(2016).Denar ne more biti darilo.Večer. dostopno (2.12.2020) na: [Denar ne more biti darilo \(vecer.com\)](http://www.vecer.com)

Damijan, J., Možina.S.(2013). Koliko so vredna božična darila? Dostopno (15.11.2020) na: [Koliko so vredna božična darila? « DAMIJAN blog](http://www.damijan.si)

Debeljak. M., Kolar. M.(2019).Poprtnik božični kruh. Dostopno (12.12.2020) na: <https://www.kulinaricna-dozivetja.eu/recepti/sladka-peciva/poprtnik-bozicni-kruh/>

Dormeo.(2020).10 nasvetov za varčevanje pri darilih. Dostopno (10.12.2020) na: <https://www.dormeo.net/clanki/10-nasvetov-za-varcevanje-pri-darilih>

Godina.V.(2018).Podarjamo odnose, ne stvari. Dostopno 12.1.2021 na: <http://www.pozitivke.net/article.php/December-Obdarovanje-Odnosi-Zapravljanje>

Hieng. P.(2009).Prihaja božič in postavljanje jaslic.dostopno (15.12.2020) na: <https://www.ribnica24.eu/zanimivosti/prihaja-bozic-in-postavljanje-jaslic/>

Kasser, T. & Sheldon, K.M. (2000). What makes for a merry Christmas? Journal of Happiness Studies, 3 (4), 313, 329

Komter, A.E. (2005). Social Solidarity and the Gift.First edition.Cambrige:Cambrige University Press

Krajšek. K., Pratinmer.L.G.(2013).Veseli december.Mestna Občina Celje.Mladi za Celje. Dostopno (22.2.2021) na: <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201303582.pdf>

Lagoja, P. (2010). Nakupno odločanje in obdarovanje v času božiča glede na spol. Univerza v Ljubljani. Ekonomska fakulteta. Dostopno (20.3.2021) na: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/lagoja4167.pdf

Morgan. B. (2020). 5 ways holliday shopping will be different in 2020. dostopno (16.1.2021) na: <https://www.forbes.com/sites/blakemorgan/2020/10/26/5-ways-holiday-shopping-will-be-different-in-2020/?sh=2430293f1558>

Nared. K.(2015). Koliko denarja bodo za letošnje praznike zapravili Slovenci. Dostopno (18.12.2020) na: <https://siol.net/trendi/odnosi/koliko-denarja-bodo-za-letosnje-praznike-zapravili-slovenci-391964>

Pugelj. N. (2017). odločanje porabnikov pri nakupovanju daril: Primer daril ob božiču. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani. Ekonomska fakulteta. Dostopno (3.2.2021)na: http://www.cek.ef.uni-lj.si/vps_diplome/pugelj699.pdf

Šega.P.(2018).Božička kot ga poznamo danes je sredi 19.stoletja ustvaril Thomas Nast. Dostopno (12.11.2020) na: <https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/bozicka-kot-ga-poznamo-danes-je-sredi-19-stoletja-ustvaril-thomas-nast/>

Wikipedija. Prazniki. dostopno (22.12.2020) na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Silvestrovo>

PRILOGE

- ANKETNI VPRAŠALNIK

ANKETA

Pozdravljeni,

smo Tara, Nuša in Eva. V sklopu projekta Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline pripravljamo nalogo z naslovom Majhna pozornost ali veliko darilo. Želimo raziskati, koliko si ljudje privoščimo in zapravimo za decembrske praznike. Anketa je anonimna, za reševanje je potrebnih le 5 minut časa. S tem pripomorete k naši raziskavi in se Vam že v naprej zahvaljujemo.

SPOL (Obkroži.)

MOŠKI ŽENSKA

STAROST (Obkroži.)

- do 10 let
- od 11 do 20 let
- od 21 do 30 let
- od 31 do 40 let
- od 41 do 50 let
- od 51 do 60 let
- od 61 do 70 let
- nad 71 let

STATUS (Obkroži.)

- Osnovnošolec,
- dijak,
- študent,
- zaposlen,
- upokojenec,
- brezposelna oseba.

V nadaljevanju obkrožite en odgovor, razen kjer je ponujena možnost več odgovorov.

1) Ali se v veselem decembru obdarujete?

- DA.
- NE.

2) Koliko denarja v povprečju porabite za vsa darila v veselem decembru?

- Do 10 €.
- Od 11 do 50 €.
- Od 51 do 100 €.
- Od 101 do 150 €.
- Od 151 do 200 €.
- Nad 200 €.

3) Ali za vsakega obdarovanca porabite enako/približno enako vsoto denarja?

- DA
- NE

4) Kako ste prejšnja leta kupovali darila v veselem decembru?

- Na spletu,
- fizično v trgovinah,
- pri obrtniku,
- izdelam sam,
- ne kopujem daril,
- drugo.

5) Kako boste letos kupovali, ko je večina trgovin fizično še zaprtih?

- Na spletu,
- fizično v trgovinah,
- pri obrtniku,
- izdelam sam,
- ne kopujem daril,
- drugo.

6) Ste letos zaradi razmer z epidemijo covid-19 večkrat kot prejšnja leta uporabili splet?

- DA.
- NE.

7) Kaj največkrat podarite za novoletno darilo?

- Oblačila
- Igrače.
- Hrano.
- Pijačo.
- Audio/video.
- Gospodinjske pripomočke.
- Nakit.
- Drugo: _____.

8) Kateri izmed dobrih mož Vas obišče/nosi darila (Možnih je več odgovorov.)?

- Miklavž.
- Božiček.
- Dedek Mraz.
- Nihče.
- Drugo: _____.

9) Kako okrašujete dom?

- Vsako leto kupimo/naredimo nove okraske.
- Okraske uporabljamo več let.
- Ne okrašujem.
- Drugo.

10) Ali okraske uporabljate več let?

- Da.
- Ne.

11) Kje najpogosteje preživljate novoletne praznike?

- Doma.
- Pri drugih družinskih članih ter prijateljih.
- V tujini.
- Drugo: _____.

12) Za kaj porabite največ denarja v veselem decembru?

- Hrano.
- Pijačo.
- Okraske.
- Darila.
- Drugo: _____.

13) Kako pošiljate voščila v veselem decembru? (možnih več odgovorov)

- Po pošti.
- Preko telefona.
- S pomočjo družbenih medijev.
- Jih ne pošiljam.

14) Kje kupite voščilnice?

- V trgovini.
- Pri obrtnikih.
- Naročim na spletu.
- Jih ne pošilja.
- Izdelam jih sam.

15) Ali v veselem decembru zapravljate več za naslednje:

• HRANA	da	ne
• PIJAČA	da	ne
• POTOVANJA	da	ne
• ZABAVE	da	ne

Hvala za Vaš čas in trud! Rezultati ankete bodo vidni na strani Mladih raziskovalcev Šaleške doline Velenje v nalogi Majhna pozornost ali veliko darilo?.